Elintarvikemarkkinalakia koskeva hallituksen esitys (HE 36 / 2026 vp)

Miksi elintarvikemarkkinalakia uudistettava?

Suomessa elintarvikemarkkinat ovat poikkeuksellisen keskittyneet ja kaikki tavarantoimittajat ovat lähtökohtaisesti neuvotteluvoimaltaan selkeästi heikommassa asemassa kuin ostaja. Kaupan omien merkkien osuus on meillä voimakkaassa kasvussa.

Ehdotetulla uudella sääntelyllä olisi markkinoita tervehdyttäviä ja ennaltaehkäiseviä vaikutuksia, kun vastataan kaupan kaksoisrooliin. Se vahvistaa niin alkutuottajien kuin teollisuuden asemaa.

Uudistukset olisivat myös kuluttajan etu, koska niillä varmistettaisiin kattavat valikoimat myös tulevaisuudessa ja innovaatioiden kannusteet.

Ruokia ja juomia valmistaville yrityksille on välttämätöntä, että lainsäädäntö turvaa reilut ja tasapuoliset pelisäännöt kaikille toimittajille, jotka ovat riippuvaisia muutamasta vähittäiskaupan kumppanista. Voimaantuloon varattava riittävä aika toimijoille.

Mitä huomioita hallituksen esitykseen?

Ulkomaiset hankinnat

Soveltamisala ulotettava kaikkiin ostajiin Suomessa, jotta sitä ei voi kiertää siirtämällä hankinnat ulkomaille.

Lain vaikutuksia olisi seurattava ja aloitettava PL-tilastointi.

Liike-salaisuuksille suojaa

Liikesalaisuuksien suojan vahvistaminen olennainen osa uudistusta (kustannusrakenne, reseptiikka, tulevat tuotteet). Näin turvataan kykyä innovoida ja investoida. Tarvitaan vielä palomuurit tiedon suojaamiseen.

Yhdenvertaista kohtelua kaikille

Omien tuotemerkkien suosimisen kieltoa täsmennettävä. Omia tuotemerkkejä ja brändituotteita kohdeltava reiluin ja yhdenvertaisin ehdoin.

On tärkeää, että suoja koskee kaikkia yrityksiä.

Yleispykälälle ei tarvetta

Neuvotteluvoiman väärinkäyttö -pykälä voi lisätä epävarmuutta ketjuun soveltamisen osalta eikä sille ole tarvetta ottaen huomioon muut esitetyt muutokset. Minimimuutos merkittävän heikko neuvotteluvoima kynnyksen poisto.

Ekonomisti Bate Ismail
Bate.ismail@etl.fi